СВОБОДА

СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рокъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 11-го Лютого 1897. | Число 7.

Календарь.

Лютый.		
11	Ч.	ТРЕХЪ СВЯТИТЕЛЕВЪ
12	П.	Кира и Іоана безсребр.
13	С.	Трифона муч.
14	Н.	МЫТАРЕВА. СРѢТ. ГОСП.
15	П.	Симеона и Анны
16	В.	Исидора
17	С.	Агафии муч.

Змѣстъ.

Вôдъ Редакціи

Замовляйте, читайте и платѣть за „Свободу“. На цѣлый рокъ всего

два доляры,

а газета велика есть що почитати. Въ Недѣлю по Сл. Божôй — по роботѣ въ будній дни — сѣдай за стôлъ и читай „Свободу“ — а якъ перечитаешь, то зайди на почту — вышли на money order $2 — и вôдберешь собѣ друге число тай знову будешь мати що почитати!

Пару слôвъ о 9. ч. „Прав. Амер. Вѣстника“ и міссіи православной помѣжь Русинами.

Мы споминали вже не разъ коротко о тôмъ, що въ Ню Йорку выходить „Православный Американскій Вѣстникъ“, споминали и о подвигахъ тутешнои православнои місіи взагалѣ, нынѣ однакъ скажемо о тôмъ всѣмъ троха больше, такъ якъ примушуе насъ до того не лишь фактъ переходу однои части Олдфорджскихъ людей зъ свящ. Гр. Грушкою на православіе, але также и те, що православнѣ вôдцѣ посредствомъ свои газетки и брошурокъ зачинають насъ безъ причины кусати.

Сказати правду, ще до недавна тримали мы Епископа Николая и взагалѣ интеллігентныхъ вôдцѣвъ православія въ Америцѣ за джентельменôвъ, що стоять незрôвнано высше вôдъ звычайныхъ „вандрôвныхъ апостолôвъ“, котрыхъ такъ добре схарактеризувавъ гр. Лелива. Причиною того було ихъ становище, письмо Епископа Николая до редакцій „Свободы“ и „Ам. Р. Вѣстника“, а наконецъ и понятіе яке мы звыкли мати о людяхъ, що звуть себе интеллігентными.

Тымчасомъ переконуемось що разъ больше, що погляды нашѣ були невѣрнѣ, та що православнѣ місіонеры не выключаючи и Епископа Николая, готовѣ навѣть лаятись и перекручувати факты, або и говорити неправду, щобы лишь своеи цѣли досягнути.

Тяжкѣ то закиды, котрѣ мы тымъ добродѣямъ зробили, але не безпôдставнѣ. И такъ въ 9. числѣ „Прав. Ам. Вѣстика“ помѣщене „АрхипастырскеПосланіе Епископа Николая“ до Ольдфорджанъ, въ котрôмъ мѣжь иншими каже вôнъ такъ: „Не есть-ли, поэтому, вся унія попросту обманъ, или какъ вы выражаетесь — „цыганьство“?! Да, это „цыганьство“, — и ничего болѣе“. Чижь се не лайка? Або въ Архипастырскôмъ Посланію Епископа Николая до священника и прихожанъ въ Бриджпортъ (гляди „Тридцять рѣчей и три посланія Преосв. Николая“, Ню Йоркъ 1896, сторона 90) читаемо такъ: „Враги православія придумали такъ называемую унію, на погибель русскому народу. Да, это было дѣло не Божіе, а по истинѣ сатанинское“ — значить чортôвске. И такѣ рѣчи пише не якій простый чоловѣкъ, але чоловѣкъ интеллігентный, та ще до того голова православія въ Америцѣ, самъ Епископъ! Если жь таке о уніи друкуе публично самъ Епископъ, що она циганьство, та вѣра чортôвска, щожь доперва говорить вôнъ въ бесѣдахъ зъ нашими людьми? Пôсля высше наведеного, можна сподѣватись, що по-тиху говорять ся такѣ рѣчи, котрыхъ навѣть друковати годѣ. По примѣру Епископа идуть розумѣе ся и другѣ меншѣ рыбы, священники, та вандрôвнѣ Апостолы. Справдѣ незгôршій способъ пропаґованя своеи вѣры, але негôдный чоловѣка не то стоячого на такôмъ высокôмъ становищи и зъ хрестами на грудяхъ, але и звычайного, простого чоловѣка, въ котрого е здоровый розумъ.

Мы певнѣ, що мало найшовъ бы ся где чоловѣкъ, що назвавъ бы другу вѣру хочь лютераньску, жидôвску, або иншу яку, вѣрою чортôвскою, або цыганьствомъ, — та православному Епископови все вольно. — Рôвножь и поперекручованыхъ фактôвъ, або и очевиднои неправды найшлось бы богато въ публикаціяхъ правосл. місіи, еслибъ тôлько хто хотѣвъ за ними шукати. Ось возмѣмъ примѣромъ знову то саме „Арх. Посланіе“ зъ 9 числа „Прав. Ам. Вѣстника“, а на стор. 152 знайдемо таке: „Слышно и языкъ родной въ богослуженіи отнимають, (нѣбы то въ старôмъ краю) замѣняя его мадьярскимъ въ Венгріи и латинскимъ или польскимъ въ Галиціи!“ — Що до мадярщины, то оно въ части правда, але що до Галичины, то вже зовсѣмъ нѣ. Въ Галичинѣ нѣхто абсолютно доси не запровадивъ въ уніятске богослужене латиньского языка, а польского навѣть не мôгъ, бо якъ звѣсно Поляки самѣ не мають богослужень на польскôмъ, але на латиньскôмъ языцѣ.

На мадярщинѣ, правда, правлять где-негде по мадярски богослуженя, а проповѣди ще частѣйше по мадярски говорять, але сему не винна унія. Въ числѣ 3-ôмъ „Амер. Русск. Вѣстника“ читаемо, що Папа выславъ письмо до всѣхъ греко и римо католицкихъ епископôвъ на Угорщинѣ, въ котрôмъ протестуе противъ того, щобы греко-католики уживали въ богослуженяхъ мадярского языка, а навѣть жадае знищеня мадярскихъ богослужебныхъ книгъ. Правлять по мадярски богослуженя змадярщенымъ Русинамъ, що и слова по мадярски не розумѣють; та Русинôвъ тыхъ змадярщила не унія, а рядъ мадярскій, подôбно якъ въ Россіи московщить рядъ россійскій малоросôвъ-украинцѣвъ, заводячи по школахъ, урядахъ и взагалѣ всюда языкъ россійскій, та не позволяючи имъ писати и выдавати книжокъ по свому. — Проповѣди-жь говорять по мадярски зъ часта тѣ перекинчики зъ уніятскихъ рускихъ священниковъ на Угорщинѣ, що хотять приподобатись урядови, подôбно якъ и нашѣ денекотрѣ малорускѣ православнѣ попы въ Россіи, говорять проповѣди по россійски, а на Буковинѣ по румуньски, хотяй народъ тыхъ языкôвъ не розумѣе.

Въ тыхъ самыхъ Арх. Посланіяхъ пару стрѣчокъ низше находимо ще таку одну грубу ложь: „Теперь и семинарію забрали іезуиты въ свои руки и воспитывають русскихъ священниковъ уже совсѣмъ по латинскому, такъ что выходятъ оттуда священники, совершенно уже не похожіе на прежнихъ уніятскихъ священниковъ, а настоящіе латинскіе ксендзы“. О тôмъ то вже и говорити шкода. Мы бы лишь порадили Епископу Николаю, щобы вôнъ бодай на той часъ, коли пише щось до друку, постаравъ ся лѣпше розвѣдати про справы о котрыхъ пише, бо иначе неоденъ нашъ чоловѣкъ, цѣкавый чи все то правда — напише до краю, повѣдаесь — а що тогды буде? Мабуть подумае, якъ той циганъ: Ого! нема вже правды на свѣтѣ, только во мнѣ и въ Бозѣ троха, коли навѣть православный Епископъ неправду пише.

Наколи стали мы вже оглядати те нещасливе 9 ч. „Прав. Ам. Вѣстника“ то пôдемъ вже и дальше, а побачимо, що Еп. Николай навѣть въ пророка любить часомъ забавити ся. Говорячи примѣромъ о „Союзѣ“ и „Соединенію“ каже, що они щезнуть якъ банька зъ мыла. Ой! Преосвященный Отче! Не такъ то оно буде скоро. Орґанізаціи тѣ створивъ народъ своими кроваво запрацюваными центами, та побудовавъ десятки церковь, коли Вы сидѣли ще въ С. Франциско и спомину о Васъ не було. Вы прійшли на готове и лестными словами засѣяли мѣжь народомъ сѣмя незгоды. Але не бôйтесь, народъ той все перенесе, якъ перенѣсъ вже неодно и очунявши пôйде дальше своею дорогою. А порôвнане баньки мыдляной далось бы скорше до Васъ приложити и до православной місіи въ Америцѣ, котра если бы не рубль россійского правительства, що Вы самъ кажете („Пр. Ам. Вѣстникъ“ стор. 153, 154) певно не довго потревалабъ. Вартобъ знати ще и то Вамъ та всѣй Вашой православной місіи, що все що тутъ видите въ Америцѣ створилъ своею тяжкою працею нашъ „калакутскій“ народъ, якъ Вы его звете, або хахлацкій народъ самъ, коли противно Ваши православнѣ, котрыхъ на тысячѣ рахуете не створили доси нѣчого, а во всѣмъ чають рублѣвъ россійского правительства, та чигаютъ на готовы вже церкви побудованѣ за „калакутскѣ“ гроши. Хтожъ теперь мыдляна банька? Нехай бы правительство россійске лишь оденъ мѣсяць не дало рублѣвъ на Вашу місію и Вы пропалибъ зъ лиця землѣ. — До цѣкавыхъ рѣчей въ згаданôмъ числѣ „Пр. А. Вѣстника“ належить ще и се, що Еп. Николай розпорядивъ щобы брошурку „Гдѣ искати (глядити) правду?“ перевести на словеньскій языкъ, на его кошть выдруковати и розослати дармо всѣмъ кто того буде жадати. Брошурка та, котру Еп. Николай зве „хорошою книжкою“ есть „рукотвореніемъ“ О. Товта, котрый, мабуть стыдавъ ся навѣть на нѣй пôдписати, а помимо того, що друковавъ ѣй въ однôй зъ нюйоркскихъ жидовскихъ друкарень, казавъ для лѣпшого туманеня людей написати на верху що она друкована въ Вѣдни

(Продовжене на другой сторонѣ.)

МОЙ СОНЪ.*)

НАПИСАВЪ

ОРЕСТЪ БЕРЕЩАНИНЪ.

(Дальше).

Я вставъ скоро, и скоро только почувъ, що я вже розбôйникъ, такъ тымъ утѣшивъ ся, що зъ надмѣрнои радости скоренько наллявъ двѣ чарки, тай подавъ одну мому провôдникови. А хлопчина и не вôдмавлявъ ся, вôнъ скоро, зъ деякою навѣть вправою, перевернувъ чарку, закусивъ кавалкомъ торта, та ще и подякувавъ менѣ любенько.

— Такъ у васъ, на тамтомъ свѣтѣ, також не цураютъ ся спирту? — спытавъ я мого товарища.

— Та оно властиво не вôльно пити. — але якъ трафить ся нагода и нѣхто не бачить, такъ чому....

— Слава Богу! — подумавъ я и веселый уже надягнувъ скоренько оберокъ, насунувъ кучму на голову и мы выйшли на дворъ. Ледви мы минули нашѣ будынки господарскѣ, якъ почали помалу пôдноситися въ гору, чимъ разъ высше и высше. Менѣ така воздушна подорожь дуже подобала ся, — я бачивъ зъ горы цѣле наше село, неначе на долони, я чувъ и рôжнородни коляды, якѣ пôдносили ся неначе разомъ зъ нами такожь все высше и высше, неначе справдѣ ажь пôдъ самъ престолъ Бога неба и землѣ... Але наразъ прійшло менѣ на гадку, де мене поведе сей маленькій хлопчина, — може лише до чистилища, або може впростъ до пекла.

И менѣ ажь мурашки по спинѣ, — отъ треба чимъ скорше спытати ся, доки ще часъ и чмихнути назадъ на землю, хоть и якъ тамъ тяжко було менѣ жити.

— А де ты мене попровадишь, моя дитинко дорога? — пытавъ я дуже чемненько хлопчика.

— А де-жь бы, козаче, якъ не просто до неба, — и то навѣть до сего красного, лучшого неба, куды лише выбранѣ приходять.

Менѣ неначе камѣнь зъ грудій спавъ: „Фѣ!“ засвиставъ я собѣ, „адъ, а я думавъ собѣ на земли, що зъ мене не абы якій грѣшникъ. Такъ видко, може въ небѣ далеко больше гуманнѣ и вырозумѣлѣ на блуды и промахи молодечѣ, якъ у насъ на земли. Ехъ, коли бъ я се бувъ скорше знавъ, я бы ще не такъ бувъ собѣ на земли пожививъ! Такъ щожь, за-пôзно вертати назадъ, коли я вже мертвець...

Запевнившись, що я не абы якій угодникъ я знова ставъ думати про мою любку та про мою дорогу кумпанію, що на земли лишила ся. Щожь я тамъ въ небѣ безъ нихъ и робити буду... — нѣ зъ кимъ нѣ побалакати сердечно, нѣ зъ кимъ и чарки выпити. И я знова почавъ дивити ся на дôлъ на землю, чи бы якъ ще не вернути назадъ тамтуды. Маленькій хлопчина заувашавъ се певно, бо наразъ спытавъ мене здивованый: — Ты, козаче, и не тѣшишь ся видко дуже, що йдешъ просто до неба; видко тобѣ все таки чогось жалко покидати тамтой свѣтъ...

— А справдѣ, братчику, ты вгадавъ мою думку, — ажь полишивъ тамъ моихъ приятелѣвъ дорогихъ, що ихъ такъ дуже кохавъ, що безъ нихъ и въ небѣ менѣ житя не буде — говоривъ я жалѣсным голосомъ, але про свою любку замовчавъ, бо и не знавъ добре, чи угодникови божому про такѣ рѣчи и думати выпадае, чи нѣ.

— А котрѣ-жь то твои приятелѣ, козаче?

Я назвавъ ихъ по именахъ.

— Такъ коли се тѣ, що ты ихъ назвавъ, то и не бануй за ними, за хвилю побачишь ихъ всѣхъ, они ще передъ тобою померли.

Я трохи не поцѣлувавъ хлопчика, почувши сю радôсну вѣсть. — А що-жь они роблять въ небѣ? — пытаю ся хлопчика.

— А що-жь бы? Те саме що и на земли, — чимъ тамъ були, тымъ самымъ и тутъ суть и тымъ вѣчно будуть.

Я и вѣры не хотѣвъ яти словамъ хлопця. — Та хиба въ небѣ також е уряды, де бы помершѣ урядники працювали?

— А ты якъ гадавъ? Кождый святый и е шефомъ свого департаменту и мае пôдъ собою ще больше урядникôвъ, якъ на земли, бо и людей у насъ, якъ самъ добре знаешь, безъ порôвнаня больше, якъ у васъ.

— А хто-жь е шефомъ моихъ приятелѣвъ? — пытавъ я ще мого хлопчика.

— Твои приятелѣ, козаче, самѣ дуже здôбнѣ и працьовитѣ урядники, тому и придѣлено ихъ до допартаменту першого, а шефомъ ихъ е св. Петро.

— Я неначе и самъ погордѣйшавъ, почувши такѣ гарнѣ похвалы на мою кумпанію, якихъ, нѣгде правды дѣти, на земли — хто знае — чи бувъ бы и дочекавъ ся коли. Ахъ, кобы ще и мене дали тамъ въ небѣ пôдъ того самого шефа! И я попросивъ о те мого хлопчика. Вôнъ обѣцявъ менѣ дуже радо свою протекцію и я заспокоеный ишовъ уже гордый и веселый поручь маленького хлопця, та бажавъ собѣ лише, щобы чимскорше вже достати ся до неба, до своеи кумпанѣи. Въ концѣ мы опинили ся передъ першимъ будинкомъ небеснымъ. Я глянувъ на та лицю и перечитавъ, що се фінансова дирекція для тыхъ краѣвъ, у котрыхъ помершѣ належа до св. Петра.

— Я тебе попроваджу по всѣхъ бюрахъ, г належать до св. Петра; але кого тамъ и не бачишь, не займай его нѣ словечкомъ одни Въ небѣ всяка балачка пôдчасъ годинъ уря выхъ строго заборонена.

Я кивнувъ головою и мы ввôйшли до шого бюра, що носило напись: „Бюро пре яльне и персональне.“ Я глиннувъ очи перше бюро и трохи не крикнувъ зъ ра На выгôднôмъ фотели зъ довгимъ цигар устахъ сидѣвъ собѣ мôй щирый приятель з скои кумпанѣи, — на лѣвôй сторонѣ хустка вôдъ носа, не дуже то и чиста, на вôй пушка зъ тютюномъ, а на верху на тарѣлка зъ горячими ковбасками, хроном с кою. На столѣ повно, грубымъ шпаґатомъ ревязаныхъ актôвъ. зовсѣмъ такъ, якъ фо земли бувало у мого приятеля. Вôнъ гля на мене тужными, умучеными очима и, пока ючи на стосы актôвъ, махнувъ лише розпучли рукою. Менѣ жалко стало мого приятеля и скоро перейшли прочѣ бюра, не побачивши кого знакомого.

Теперь поведу тебе до суду — гово менѣ малый хлопчина. Небавомъ увôйшли до великои салѣ, де саме вôдбувала ся розправа. За столомъ сидѣли поважнѣ суди

*) Передрукъ зъ „Буковины“.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at Mt. CARMEL, PA. of each week by the „SVOBODA“ Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...		$ 20.00
„ „	Six months	12.00
„ „	tree „	7.00

All comunications should be addressed to:

„Svoboda“
PRINTING OFFICE
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна	2.00
До старого краю........	3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To „SVOBODA“
PRINTING OFFICE
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомити секретара пôдъ адресою.

Rev. N. Stefanowicz
715 Carson str.
S. S. PITTSBURG, PA.

(Продовжене зô стороны першои)

Що въ тôй „хорошой книжцѣ“ такого хорошого, на се не потрѣбуємо вôдповѣдати, знаючи що нашй люде читали єѣ вже неразъ и мали способность самй осудити, що она варта. Вôдъ себе додамо лишь, що прозыване другихъ вѣръ папишацкою, або калакутскою не показує, щобы чоловѣкъ, що такъ робить бувъ розумнымъ, або ученымъ. Се и першій лѣпшій уличникъ потрафить. О. Товтъ старавъ ся въ нѣй вытягнути всѣ свиньства католицкои церкви — забуваючи, що подôбнй свиньства бували и въ церкви православнôй. Примѣромъ Епископъ Теодоръ Ростовскій (1169—1177) „вездѣ имѣнія грабилъ, муча бояръ и народъ; а постельничаго княжаго, человѣка богатаго, ограбивъ и измучивъ стремглавъ распялъ; инымъ волосы и бороды свѣчами сожигалъ; инымъ языки и носъ, уши и уста обрѣзывалъ, иныхъ на доскахъ и на стѣнахъ распиналъ, а женъ богатыхъ изнасиловавъ, во кстлахъ варилъ и прч.“ — (Церковно—общественный Вѣстникъ — 1879). — А мало такихъ Епископôвъ було?! И то не давными часами, але и новѣйшими. Самй предшественники Епископа Николая, що були за люде — се О. Товтъ повиненъ бы знати...

(Конецъ буде.)

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Дописъ зъ Руси Галицкои

8. января 1897.

„Коляда“ зъ Америки.

У насъ теперь свята! Святкуємо въ великой рускôй родинѣ, забуваємо на нашй пустй сварки и згадуємо Того, що яко Исусъ Христосъ Спаситель терпѣвъ за правду и кривду людску тай въ тôй борбѣ противъ насильства и брутальнои силы наложивъ власнымъ житємъ... Въ таку хвилю стрѣчаємо любый дарунокъ вôдъ нашихъ братôвъ зъ свобôднои американскои землѣ. Мы дôстали до старого краю Вашъ прегарный „Календарь руско-американскій“. Зрадѣли и старй и молодй, любують ся сею гарною книжкою, рвуть ся прочитати єѣ... Зъ всѣхъ рускихъ календарôвъ на 1897 рôкъ є безъ нѣякого сумнѣву американскій календарь найлѣпшій и выйшовъ въ найкраснôмъ выданю. Передъ нимъ никнуть календарѣ „Просвѣты“ „Общества им. Качковского“ (сей тымъ разомъ таки дуже слабонькій — прим. кореcп.), черновецкій православный „Рускои Бесѣды“, Ставропигійского Института у Львовѣ, руского „Сокола“ (маленька книжочка) и т. д. Всѣ газеты дуже похвалили Вашъ Календарь, а найбôльше літературна газета „Зоря“ и черновецка „Буковина“. Мусѣли, що правда, похвалити его також „Дѣло“ и „Галичанинъ“, але зъ по-за тои похвалы вылазить злôсть за то, що американскій календарь лѣпшій вôдъ календарôвъ „Просвѣты“ и Общества Качковского. Нѣчо собѣ зъ того не робѣть, лишь купуйте всѣ де хто жіє, у насъ сила пôде межи людей. Се буде найлѣпша нагорода для тыхъ людей, що выдали, а заразомъ буде найкрасша заохота на слѣдуючій разъ... Честь и слава американскимъ Русинамъ за таку гарну „коляду“ для руского народу!

Рады повѣтовй.

Дня 14. децембра вôдбували ся въ многихъ повѣтахъ всхôднои (рускои части) Галичины выборы до радъ повѣтовыхъ. Въ цѣлости выпали для Русинôвъ зле и то є дуже кепска ворожба для выборôвъ до Вѣдня. Орґанізаціи майже не було и лишь те причиною неудачь, бо де була организація, тамъ выграли справу Русины. Побѣдили Русины въ Стрыю (руска листа 143 голосôвъ, польска щось 50), въ Рогатинѣ (Русины 172, Поляки 34 голосôвъ), по части въ Дрогобычи, де проворный посолъ Охримовичъ (вôнъ зъ политики жиє, тому такъ спекулює) зробивъ листу „компромісову“, вкôнци по части въ Сяноку, що є бôльше заслугою хлопôвъ-Мазурôвъ, якъ таммошныхъ дрантивыхъ „рутенцѣвъ“. Перепали Русины серед тяжкои борбы у Львовѣ; але вже самъ фактъ борбы свѣдчить дуже корыстно о дѣяльности львôвскои „Селяньскои Рады“, де є головою молодый розумный о. Горнякъ зъ Винникъ. Стратили Русины Гусятынъ (достали 40 голосôвъ противъ 140), нема тамъ свѣтскихъ людей, а такошними попами хиба гармату набити. Въ Перемышлянахъ выбрали собѣ хлопы двохъ дѣдичѣвъ (тй певно имъ поможуть тогды якъ ракъ свисне), двохъ отцѣвъ духовныхъ и сѣмъ хлопôвъ, зъ котрыхъ лишь деяки (прим. Сѣкорскій зъ Бѣдки) нашй твердй. Въ Товмачи, дуже добрôмъ и чисто рускôмъ повѣтѣ, выйшли въ бôльшой части польскй заушники, лишь всего три порядочни попы-патріоты. Въ Пôдгайцяхъ збили Русинôвъ дуже погано, зъ рускихъ кандидатôвъ перейшли всего на всего 2 отцѣ духовнй, але и зъ нихъ бувъ одинъ также кандидатомъ Поляковъ, тому мала надѣя на того „porządnego Rusina“. Въ Чортковѣ перепали Русины, выйшли лишь три рускй кандидаты, зъ тыхъ одинъ вспôльный (о. Михалевичъ зъ Бѣлобожницѣ) и два (о. Гордѣєвскій зъ Шманковецъ и хлопъ Борисѣкевичъ Францъ) при тѣсненымъ выборѣ. Про рускй повѣты нема ще звѣстки, але вже зъ того видно, що тамъ зле, бо якъ лишь троха добре, то нашъ Русинъ сейчасъ пише скрôзь и величає себе по-подъ небеса. Рôвночасно були и на Мазурахъ въ трохъ повѣтахъ выборы. Завдяки сильнôй орґанізаціи побѣдили хлопы кандидаты Stonnictw-a ludow-ого въ Величцѣ, Бжеску и въ Бжозовѣ. Якъ бачите, то Русины достали по скорѣ зъ выняткомъ дуже немногихъ повѣтôвъ. Власне въ той самъ часъ руска опозиція „счѣпали ся“ зъ Барвѣньщуками въ Товариствѣ им. Шевченка. Зъ тои борбы нема для нѣкого хôсна, навѣть „Дѣло“ не здала ся цѣла комедія, хочь бы на пôдошвы для експедитора. „Дѣло“ впрочôмъ буде печатати ся за танши грошѣ въ Ставропигіи. А втратила руска справа, наша народна политика въ ту саму хвилю вплывъ на справы якихъ 10 рускихъ повѣтôвъ. Я писавъ лишь про выборы зъ сельскихъ громадъ (села дають 10—12 радныхъ повѣтовыхъ), бо мѣста (3—4 радныхъ) и обшарники-дѣдичѣ (10—12) дають все шляхоцкихъ або жидôвскихъ радныхъ. Правду казавъ одинъ злобный чоловѣкъ, що де чортъ самъ не може, тамъ „рутеньского“ политика пошле...

Выборы до рады державнои.

Выборы до Вѣдня вже передъ дверми. Парляментъ ще лишь буде (рахунки) на слѣдуючій рôкъ ухвалить, тай розôйдуть ся послы зовсѣмъ; по перебутыхъ шести рокахъ цѣсарь розпише ее. Поляки вже на добре ладять ся до выборôвъ. Польскй шляхтичѣ скумпанували ся зъ жидами (въ бѣдѣ шляхтичъ все иде до жида!) и завязали польскій головный комітетъ пôдъ президентствомъ графа Войтка Дѣдушицкого зъ Єзуполя. Той комітетъ дѣлить ся на двѣ секціи, для західнои и всхôднои Галичины. Минувшои осени засѣдавъ той комітетъ у Львовѣ, а недавно въ Краковѣ, тамъ въ Краковѣ бувъ такожь жидъ-кагальникъ д-ръ Лейба Горовицъ. Шляхтичѣ дуже бо ять ся Мазурôвъ, бо тѣ такожь не сплять и послѣдній вѣсти доносять, що доси собѣ ворожи орґанізаціи хлопôвъ польскихъ „Stronnictwo ludowe“ (проводирѣ д-ръ К. Левяковскій, радикалъ Стапиньскій, послы Вуйцікъ и Бойко) та „Związek chłopski“ (проводирѣ браття Поточки и Жардецкій) погодили ся до вспôльнои борбы. Въ додатку кс. Стояловскій такожь зробивъ свое. Всѣ они разомъ выдруть шляхтичамъ зовсѣмъ певно кôлька мандатôвъ на Мазурщинѣ. Ось чому паны кличуть на помôчь жидôвъ! Жиды зъ своими кагалами и безвзглядным послухомъ для рабінôвъ мають стати шляхоцкими аґітаторами по селахъ. А жидюзѣ все одно, хто лѣпше заплатить за фатиґу, то и за тымъ буде аґітувати. Дуже чесна кумпанія, анѣ слова!...

Такъ само наважують ся шляхтичѣ на руску всхôдну часть свого краю. Здає ся будуть тутъ хотѣли вôдбити страты на Мазурщинѣ. То-жь то будуть въ роботѣ дреглѣ, ковбасы и шнапсъ! Арешты и кары грошевй перемѣнять ся въ хлѣбъ насушный. Редакторъ „Громадского Голосу“ п. Семенъ Вітикъ вже сидить въ Перемышли въ слѣдчôй вязници, а кôлько ще за нимъ помаширує до „Иванои хаты?“ Про рускій комітетъ якось не чувати, хочь на своѣй конвенціи выбрали отцѣ духовнй 30 комітетовыхъ. Певно собѣ патріоты поважно шепчуть до уха, надувають ся и покивують головами тай вôдгражають ся, а комітетъ прійде ажь тогды якъ вже за пôзно буде. Правдоподôбно завяже львôвска „Народна Рада“ (партія Романчука) и львôвска „Русская Рада“ (москвофілы) вспôльный головный комітетъ враз зъ тыми 30 отцями духовными. Довѣдую ся зъ дуже достовѣрного жерела, що польскій комітетъ шляхоцкій (такъ мавъ заявити графъ Дзєдушицкій) противъ 15 рускихъ кандидатôвъ (певно Барвѣньщуковъ) въ IV. (сельскôй) и V. (загальнôй) куріи не буде ставляти своихъ кандидатôвъ. Навѣть кажуть иншй, що зъ того числа буде три рускй радикалы. За таку цѣну вôдпекали ся они звязи зъ москвофілами. Анѣ слова, було бы се дуже гарно и користно, єсли бы такъ розумный чоловѣкъ якъ д-ръ Иванъ Франко або нехай бы д-ръ Теофиль Окуневскій (хочь вже не такъ) достали ся до Рады державнои вмѣсто такихъ ідістôвъ якъ Охримовичь або Мандичевскій. Але въ таку погану умову чогось ажь страшно повѣрити. Нашй москвофілы за себе дуже побоюють ся, бо всѣ до одного перепали при послѣдныхъ выборахъ соймовыхъ, длятого шукають зиску въ спôлцѣ зъ народовцями-Романчукістами. Рускй радикалы поставлять своихъ окремыхъ кандидатôвъ. Такъ само Барвѣньскій повысуває знову якихъ 10—15 мамелюкôвъ, котрй потôмъ дурно посмроджують въ парляментѣ и певно єму самому за нихъ встыдъ.

Еміґрація.

За рухъ еміґраційный теперь якось мало чути. А то здає ся длятого, що нема вже безплатного перевозу черезъ море до Бразиліи. Ще бôльше вôдстрашують нашихъ людей оповѣданя тыхъ, котрй ледви живй повтѣкали зъ бразилійского пекла. Деякй втратили все, сила небôщикôвъ спочили въ бразилійскôй земли сномъ вѣчнымъ, а повернувшй стоять голоручь безъ хлѣба и безъ крейцара. Треба знати, що богато заможныхъ газдôвъ продали були землю и господарство за будь-що и всѣ грошѣ стратили на дорогу тай поворотъ; добру половину здерли по дорозѣ добрй „опѣкуны“ жидки-аґенты.

Зъ нагоды вôдкрытя нашого краєвого сойму згадувавъ такожь маршалокъ графъ Станіславъ Бадені про еміґрацію на основѣ справозданъ урядовыхъ зъ 27 повѣтôвъ. Еміґрація захопила 29 повѣтôвъ зъ того лишь одинъ польскій, а 28 чисто рускихъ. Значить, що до Бразиліи пôшли майже самй Русины. Але нещасте зъ нашими людьми; межи чужими не має на стôлько чести и почутя своеи гôдности, щобы признавъ ся до своеи Матери-вôтчины. Разъ удає Москаля, иншй знову разъ пускає тумана, що вôнъ Полякъ. То послѣдне дѣє ся въ Бразиліи и тому тамъ всѣ нитоменнй рускй хлопы уходять за Поляковъ. А Полякамъ два разы не казати! Вже и школы польскй тамъ, тьма ксьондзôвъ; скрôзь на бразилійскôй земли чиста Польща.

То наше споконвѣчне рабство така погань и плюгавство, що ажь мерзить о тôмъ писати! Жадна народнôсть на свѣтѣ не дає зъ собою выробляти такй комедіи и експерименты, якъ потульнй „рутенцѣ“, але за то и люде надъ нѣкимъ такъ не посмѣшковують, якъ надъ нашими людьми. Хто себе не шанує, хто за свое не постоить, того швидко возьмуть пôдъ ноги.

обохъ бокахъ прокураторъ и адвокатъ. Я глянувъ на прокуратора и ледви повѣривъ моимъ очамъ, сежъ працѣ также мôй товаришъ зъ кумпанѣи, сей высокій бородатый. Ади, погадавъ я собѣ, на землѣ що йно до испытôвъ учивъ ся, а въ небѣ вже и прокураторомъ ставъ! Глянувъ и на адвоката — тай се знакома менѣ людина, се той молодый адвокатъ въ окулярахъ, що то що йно розпочавъ свою практику адвокатску.

Знаєшь кого тутъ судити будуть? — спытавъ мене хлопчина, — одного бôдного студента, що изза нещаснои любови вôдобравъ собѣ житє. Иде о те, чи дадуть єго до неба чи до пекла.

За хвилю дивлю ся, ставъ мôй знакомый прокураторъ и почавъ говорити. — Панове судиѣ — каже. — Слôвъ менѣ не стає, щобъ вôдповѣдно описати сей страшный злочинъ, якого допустила ся отъ ся людина, котру вы незадовго маєте судити. Задля хвилевои, глупои пристрасти, яку люди на земли шумно назвали любовю, сей чоловѣкъ поваживъ ся посягнути грѣшною рукою на свое власне житє, на найбôльше добро, якимъ єго Панъ неба и землѣ надѣливъ! Чижъ ся мизерна людина, сей идіотъ не мавъ навѣть на тôлько глуздôвъ въ головѣ, щобъ пôзнати сю неоспориму правду, що скоро лише єго одна якась нерозумна гуска перестане любити то заразъ десять, сто, тысячь другихъ жде нетерпеливо на него, а вôнъ потребує лише рукою по нихъ сягнути?!...

Я и не чувъ дальше, що мôй приятель говоривъ, мене неначе хто макогономъ по головѣ почастувавъ. Чижь се справдѣ мôй товаришъ сй слова говорить, сей самъ чоловѣкъ, котрый на земли тутъ-тутъ трохи самъ не зъидіотѣвъ, задля однои дурнои гуски, якъ вôнъ самъ каже, трохи собѣ въ лобъ не пальнувъ!? А ту наразъ, я и не розважавъ бôльше, бо въ тôмъ пôднѣсъ ся молодый адвокатъ и почавъ боронити обжалованого. — Не вѣрте, панове судиѣ, словамъ пана прокуратора. Хто се говорить, сей нѣколи и понятя не мавъ о тôмъ святôмъ, небеснôмъ чувствѣ, що люди цѣлкомъ справедливо назвали любовю. Чижь у кождого зъ васъ, панове судиѣ, коли почуєте се слово, не затѣпає ся сильнѣйше серденько, мовь бы єго щось дуже миленьке любеньке заскоботе, заласкоче въ грудяхъ? О такъ, панове судиѣ, пригадайте и вы собѣ на тй давно минулй, а все таки краснй, такй солодки хвилѣ житя, коли вы такожь цѣлымъ вашимъ горячимъ, молодечимъ серцемъ любити могли.

Я се слухавъ дальше. Боже сердечный! Зôтхнувъ я лише зъ глубины душѣ. „Ты справдѣ незглубимый въ своихъ дѣлахъ. „Отсей самъ адвокатъ, що на земли зъ цѣлого серця ненавидѣвъ весь рôдъ жѣночій, що коли вертавъ разъ зъ похорону и приневоленый лише коротко ѣхати въ однôмъ возѣ разомъ зъ дамами, вôдхорувавъ сю для него фатальну подѣю тяжкою слабостію, — сей самъ чоловѣчокъ боронить тутъ въ небѣ завзято самоубійника зъ любови!... Чи може сй люде лише таѣли ся на земли зъ своими правдивыми чувствами? Не знаю, тай не бажаю знати. Мôй маленькій провôдникъ сѣпнувъ мене за рукавъ и мы опустили салю розправъ. Въ дверехъ чувъ я ще, якъ судженого що йно самоубійника увôльнили вôдъ вины и вôнъ оставъ ся въ небѣ.

Мы пôшли теперь до правительства небесного, тутъ я знова побачивъ мого товариша, одинъ, однѣсенкій актъ лише лежавъ передъ нимъ, а вôнъ дивлячись на него, позѣхавъ лише страшенно та разъ у разъ покручувавъ маленкй, кострубатй вусики. Побачивши насъ, вôнъ зôрвавъ ся скоро зô свого мѣсця и вôддавъ намъ глубокій, елеґантный уклôнъ. Мабуть, любчику, ты тутъ тôлько и доброты маєшь, що вставати тай передъ людми спину гнути, подумавъ я собѣ и мы пôшли до небеснои ґимназиѣ. Тутъ заставъ я такожь мого друга, що дуже гарно выкладавъ дѣтямъ про старинныхъ Грекôвъ и Римлянъ. Я глянувъ на него и мене ажь за серце стиснуло, вôнъ такій товстый и грубый ставъ, що страхъ, а все се вôдъ горя великого, яке вôнъ вже и на земли переносити мусѣвъ. Мôй другъ любивъ ся на земли страшно, безконечно, однакъ, якъ все менѣ говоривъ, безъ взаємности. А коли помимо сего горя великого лице мого приятеля все якъ мѣсяць въ повни сияло и єго животикъ очевидно зъ дня на день гарнѣйше розвивавъ ся, а я єго интерпелювавъ що до сеи ненормальности, то мôй другъ вôдповѣдавъ менѣ звычайно жалôснымъ дуже голосомъ: „Ой бѣда моя, друже, велика бѣда, десь у другихъ людей, що нещасливо кохають, тѣло нидѣє, марнѣє, що ажь страхъ и дивитись на нихъ, а въ мене якъ разъ противно, чимъ бôльше терплю и мучу ся, чимъ я бôльше нещасливый, тымъ скорше менѣ и живôтъ росте. Отсе вже, друже, певно мôй блудъ вôдъ уродженя...“ зôтхавъ вôнъ глубоко, договорюючи сй слова. Такъ отже тутъ въ небѣ вôнъ ще бôльше мусить мучити ся, якъ на земли, подумавъ я собѣ, ну, побачимо тай переконаємо ся... Вкôнци опинивъ ся я зъ моимъ провôдникомъ передъ канцелярією св. Петра. За хвилю я вже стоявъ передъ святымъ, вôнъ ласкаво глянувъ на мене, погладивъ ще и по головцѣ и промовивъ такъ ласкаво до мене неначе батько рôдненькій: „Ты сыну, останешь у мене, — будешь мати майже все вôльный часъ и тодѣ можешь заниматись своими писульками. Часами лише, коли менѣ буде потрѣбно, будешь ходити зô мною и все, що я скажу докладно записувати, се пôде опôсля до друку до небеснои ґазеты. Отъ заразъ нынѣ я тебе буду потребувати, въ насъ нынѣ святый вечеръ, зъ кождого краю зôйде ся по однôй дитинѣ до божого деревця, де я имъ и роздамъ пôсля заслуги подарунки; такъ и ты мусишь бути моимъ писаремъ. А теперь можешь ити до свого покою, котрый тобѣ отсей малый хлопчина покаже“. Я поцѣлувавъ св. Петра въ обѣ руки и не забаромъ опинивъ ся я въ своимъ покою. Покôй на причудъ гарно уряджений, желѣзне лôжко, массивне, сильне, для молодого чоловѣка такъ дуже потрѣбне, отоманка, стôлъ, гарно рѣзблене бюрко, плѣшовй фотелѣ, великй зеркала, богата бібліотека, для писателя необходима, усе тамъ було, а въ грубѣ палавъ ясный огонь и огрѣвавъ мою гарну комнатку. Отъ щасте, — подумавъ я, — на земли Богъ зна коли и бувъ бы дочекавъ ся такого покою... ехъ, коли-бъ такъ въ небѣ ще женити ся можна було, я и мавъ бы де попровадити свою жѣночку, — а може оно и справдѣ можна, ану поспытаю лишень малого хлопчика.

— А чому-жь бы нѣ, козаче, въ насъ ты до трьохъ днѣвъ навѣть мусишь оженити ся, бо инакше и выкинуть тебе заразъ стрѣмголовъ до пекла...

(Конецъ буде)

Вôдъ мая еміґрація стихла, хочь послѣдными днями знову троха прокинула ся въ Гусятинщинѣ. Згадано також, що въ конзулятѣ въ Генуѣ (Италія), дальше въ Ріо-де-Жанейро и въ Курітибѣ (Бразилія) настановили урядниковъ Поляковъ. Чиста комедія! Вôдъ якогось Ґрінберґа Поляка хочуть, щобы не тôлько розумѣвъ Русина, але и мавъ горяче, прихильне серце для бѣдного руского хлопа. Ну, ну! Довго треба буде чекати.

Въ минувшôмъ роцѣ выѣхало до Бразиліи 3820 родинъ, а 18,475 душь. Справоздане Выдѣлу краевого широко розповѣдає про те, якî були причины еміґраційного руху. Воробцѣ на даху выспѣвують у насъ вже про хлопску бѣду и кривду, не буду Вамъ ще тымъ голову морочити. Такъ само вычислено цѣлу купу точокъ, що и якъ треба бы зробити, щобы хлопска бѣда зникла до тла землѣ и хлопови такъ проживало ся, щобы вôдôйшла охота утѣкати зъ батькôвщины за море. И то також давно всѣ знають. Тутъ не поможе „пункта" вычисляти, треба бы все такъ гарно зробити, якъ стоить на папери написано. Теперь се лишь такого блахмана пустили людемъ, що нѣбы намъ такъ страхъ „dobro ludku" лежить на серци, а то здає ся и скôнчить ся на тыхъ „пунктахъ" чи проектахъ. Отъ такъ про людске око! Якъ бы хто хотѣвъ таки справдѣ хлопови помочи, то треба бы зачати хиба вôдъ того, щобы бодай половину всякихъ панкôвъ чи пôдпанкôвъ-дармоѣдôвъ вôдвезти хочь бы до Бразиліи, а жидôвъ-шахраѣвъ таки всѣхъ вытранспортувати до Єрусалима, зъ вôдки колись розлѣзли ся по свѣтѣ. Та того певно не буде, паны и жиды собѣ не вороги, а хлопъ буде якъ доси дальше пухнути зъ голоду або утѣкати въ свѣтъ за очи...

Зъ повертаючими еміґрантами повернувъ и о. Антôнъ Михалевичь, що выѣхавъ бувъ зъ весною за море. Дуже єму тамъ Поляки допѣкали. Оповѣдає що тамъ Польща тай Польща на каждôмъ кроцѣ, нашь хлопъ и не каже на себе инакше лишь „Polacco". Просто неимовѣрнî рѣчи оповѣдає о. Михалевичь про плюгаве жите нашихъ людей въ Бразиліи. — Отець Михалевичь поселивъ ся теперь на постôйне у Вѣдни при церквѣ св. Ап. Петра. Шкода, що мѣсця не старчить, щобы бодай коротенько переказати Вамъ то, що росказувавъ о. М. про Брозилію въ товариствѣ рускихъ студентôвъ „Січ" у Вѣдни. Нехай вже иншимъ разомъ... — Всѣдаючи на корабель въ Бразиліи пустивъ о. Михалевичь таку картку до рускихъ ґазетъ въ старôмъ краю: „Найшовши ся на берегу моря, щобы всѣсти на пароходъ, ударили мы по 4 поклоны и перехрестили ся, благодарючи Бога, що позволивъ намъ вырвати ся зъ правдивого п е к л а"... — Одинокій тамошный рускій Отець духовный о. Роздольскій скумпанувавъ ся въ Бразиліи зъ Поляками и тôлько тамъ въ него роботы, що помагає имъ „odbudowywać Macierz polską". Нехай собѣ Поляки самî те роблять, честь имъ за те! Але рускій пôпъ повиненъ бути Русиномъ и Русъ будовати. Отсей о. Роздольскій не даромъ тримавъ ще въ старôмъ краю зъ паномъ Барвѣньскимъ. Та будемо ще про его роботу ширше писати.

Галицкій выдѣлъ краєвый выславъ ще въ липни Поляка проф. Семірадского и Русина о. Воляньского (що бувъ колись въ Шенандоа) на звѣды до Бразиліи, щобы розглянули ся якъ тамъ нашî люде жіють и чи въ загалѣ можуть тамъ жити. Довѣдую ся, що они то доста поверховно роблять и власне тî станы и кольоніи де найбôльша бѣда и найтяжше жите для еміґрантôвъ они не звѣдують. Коли-бъ то мала бути правда, то хиба собацѣ на чоботы придала ся така робота. Ще хиба може бразилійскій урядъ все на передъ файно приладжує, а опôсля показує нашимъ делеґатамъ?...

Й. П.

НОВИНКИ.

— Англійскî газеты пишуть, що царь Николай II. хорый на голову и хто знає, чи не треба буде назначити на его мѣсце реґента, т. є. такого, котрый бы вмѣсто него рядивъ. Причиною той хоробы має бути тоє, що пôдчасъ подорожи его по Азіи, еще за житя его небôщика батька, ударивъ его одепъ Японьчикъ сильно по головѣ, хотячи его убити. Въ наслѣдокъ того, кажуть, кôсть зôстала заломлена и натискає на мозокъ, зъ чого повстають незноснî болѣ. Лѣкари кажуть, що треба конечно зробити операцію.

— Мадярскій банкъ въ НюЙорку „Magyar Tarsulat" збанкрутовавъ. Въ банку тôмъ були певно грошѣ и словацкî, а також и нашихъ угорскихъ Русинôвъ.

— Если за 50 центôвъ на мѣсяць, можешь забеспечити себе на выпадокъ смерти жены и власного калѣцтва, або неспосôбности до працѣ, а жену и дѣти на выпадокъ своеи смерти — чому не запишешь ся до „Союза?"

— Въ Арадѣ на Угорщинѣ породила одна жена дѣтину огромне чудовище. Дѣтина тая мала голову покрыту довгимъ волосемъ, троє устъ, три носы, троє очей, чотырî руки и чотыри ноги зъ величезными нôгтями. Дѣтина жила лишь 5 годинъ. Тѣло єѣ вôдôслано до анатомічного музею въ Будапештѣ.

— Mr. и Mrs. Bradley Martin дають въ Ню Йорку баль масковый, котрый має коштувати менше-бôльше 250.000 долярôвъ т. є. чвертъ миліона. Запрошеныхъ єсть осôбъ 2000. Глупо ся робить, коли читаєшь описы дорогихъ, а дивачныхъ костюмôвъ въ котрî будуть убранî часть балю того, порядъ зъ описами найгôршои нужды бѣдныхъ людей и формального умираня зъ голоду.

— Телефоны по церквахъ входять що-разъ бôльше въ ужите, особливо въ Англіи. Телефоны тî лучать звычайно церкви зъ шпиталями, або другими закладами, звôдки люде не могуть ити до церкви, хотяй и приватнî люде мають получеия зъ церквами посредствомъ телефонôвъ. Въ той спосôбъ проповѣдь священника проповѣдаючого въ церкви слухають не тôлько тî що суть въ церкви, але всѣ, що мають получеия телефоничнî.

— Инжинеръ Беръ вынайшовъ локомотивы котрî роблять 90—150 миль англійскихъ на годину. Двѣ такî желѣзницѣ вже готовî, одна въ Ирляндіи, друга въ Франціи. Треки тыхъ обохъ желѣзниць довгî 10 миль, а можь ихъ проѣхати за 4—5 минутъ. Въ Бельгіи будують подôбну желѣзницю; тôлько що локомотивы будуть електричнî.

— Rev. Benjamin T. Trego священникъ зъ Saginaw, Mich. ставъ акторомъ и невдовзѣ має выступити на сценѣ въ однôмъ зъ Ню-Йорскихъ театрôвъ. Замѣтный той чоловѣкъ бувъ вже друкаремъ, помôчникомъ въ сторѣ, учивъ ся на адвоката, бувъ священникомъ и написавъ кôлька драмъ и повѣстей.

— Найбогатша малпа на свѣтѣ єсть оранґутанґ Тупап въ Парижи, бо крôмъ другихъ дорогихъ рѣчей має ложко вартости тысячь долярôвъ.

— Доньскî подорожники звиджуючî середну Азію, знайшли на пôвнôчно захôднôмъ кôнци гôръ Гіндукушь дикихъ людей, зъ котрыхъ жаденъ не є бôльшій вôдъ 3 стôпъ. Такъ само маленькî ихъ конѣ, вовцѣ и худоба. Найбôльшій вôлъ не перевысшає своимъ взростомъ великого пса. Люде тî погане, почитають огонь; грошей не знають, а жѣнки купують собѣ за 5 до 6 коровъ, або за 15 овець.

— Въ Ню Йорку на кождыхъ 100 людей припадає 76 урожденыхъ зъ родичѣвъ прійшовшихъ сюда, т. є. не Американцѣвъ; а на кождыхъ 100 людей є 40, котрî родились за границею. Долѣшна часть мѣста а особливо єѣ всхôдна сторона, єсть найгустѣйше залюдненымъ кусникомъ землѣ на свѣтѣ. На просторони одного акра жіє тамъ 476 людей.

— Богато людей, що звуть себе христіянами, знущають ся якъ найгôрше надъ другими людьми, особливо дикими, мѣжь котрыхъ они нѣбы-то несуть свѣтло Евангельскои науки. Розумѣе ся, що свои пôдлî учинки укрывають они передъ ширшимъ свѣтомъ. Такъ знущались надъ Индіянами и муринами Американцѣ, а теперь роблять то саме въ Африцѣ зъ тамошними людьми Англійцѣ, Нѣмцѣ, Французы, Бельгійцѣ и Италіянцѣ. Що до тыхъ послѣдныхъ то одна газета доносить зъ Занзибару таку вѣсть: Забитый зôставъ тутъ конзуль, тожь спôймали одного мурина подозрѣлого о тую збродню и постановлено укарати его якъ найострѣйше для перестороги другимъ. Въ той цѣли мучено его перше, а потôмъ вôдтято ему обѣ руки и кинено въ мѣсце загороджене, звôдки не мôгъ втечи. Коли кровь лялась зъ вôдтятыхъ рукъ мурина и цѣлого его тѣла, а крикъ переразливый, зъ его грудей роздиравъ серце кождого, въ кимъ было хочь троха чутя людского — выпущено зъ клѣтки на него голодного льва. Лѣюча ся кровь розбудила апетитъ лютого звѣра и вôнъ прикучнувши якъ кôтъ, скочивъ зъ рыкомъ на свою жертву, а задусивши еѣ, пожеръ таки тамъ на мѣсци. Подôбно доносили недавно газеты, що Англійцѣ вôдрѣзували непокôрнымъ чорнымъ братямъ во Христѣ уши, носы, уста, а жѣнкамъ груди.

— Штука лѣкарска дôйшла вже до того, що горбатыхъ простыми робить. Спеціяльный шпиталь на тоє є въ Парижѣ, лѣчить д-ръ Calot. Також вынайдено вже инструментъ при помочи котрого, лѣкаръ може найдокладнѣйше видѣти жолудокъ хорого и що въ нѣмъ єсть.

— Batram Hiles, англійскій маляръ, стративши обѣ руки малює въ той спосôбъ, що держить пензель въ зубахъ.

— 25 фунтôвъ потрафить двигнути въ однôй руцѣ 9 мѣсячный хлопець Henry E. W. Ward зъ Lewiston, Me.

— Въ Америцѣ єсть 3 фармы на котрыхъ занимають ся выключно годôвлею струсѣвъ. Пару тримѣсячныхъ струсѣвъ продають по 50 долярôвъ, мѣжь тымъ якъ африканьскî струсѣ були продаванî одного разу по $5.000 пара.

— Д-ръ Grenier Магомеданинъ пробуваючій въ Франціи проповѣдає свою вѣру помѣжь Французами. Звѣстна рѣчь що Французы дуже слабо розмножують ся, длятого Grenier радить имъ, щобы брали по кôлька жѣнокъ пôсля звычаю магомеданского.

Що вартъ чоловѣкъ?

Газета „Morgen Journal" говорить такъ про вартôсть тѣла людского. — Кождый чоловѣкъ приносить на свѣтъ маєтку $144,900 если вôнъ цѣлкомъ здоровый уродивъ ся. На доказъ того, що та сума не єсть завелика наводить слѣдуючî цифры: Оденъ чоловѣкъ, за страчене око дôставъ въ найвысшôмъ судѣ $2000. Двоє очей вартъ отже $4000. Десять пальцѣвъ стоять суму $32,500. На доказъ того твердженя наводить газета примѣръ, що оденъ робôтникъ въ Kansas City, якъ стративъ великій и вказуючій палець, заскаржививъ бувъ компанію о вынадгороджене $6500 и дôставъ тî грошѣ, отже помноживши ту суму черезъ пять, выйде $32,500. Въ подôбнôмъ припадку, оцѣнено руку на $4700, обѣ $9400. Рамя оцѣнено еще нисше, якъ руку, бо тôлько на $4000, оба рамена $8000. Поодинокî части тѣла оцѣнено по кортахъ на рôжнî сумы, такъ що остаточно выходить сума $144,900, яку має бути чоловѣкъ вартъ, якъ здоровый прійде на свѣтъ.

Справы робôтничî.

— Reading, Pa. Робота иде не дуже добре. Деякотрî фабрики стоять ще вôдъ Новембра. Компанія рединьска Reading Co. ознаймила своимъ робôтникамъ, що вôдъ теперь будуть робити десять вмѣсто девять годинъ денно, а за тоє въ Суботу будуть працювати лишь до полудня.

— Yonkers, N. Y. — Al. Smith Carpet шапа, що неробила за 6 тыжднѣвъ пустилась троха. Въ капелюшни, где роблять також нашî люде, роблять лишь по 7½ годинъ денно. Въ John I. Warring Hat Co., зачали робити цѣлый часъ, а те чи на довго — не знати. Fenbrook Carpet shop перестала зовсѣмъ робити. Людей безъ роботы богато; по 50—100 выстоюють пôдъ фабриками просячи роботы.

— Ansonia, Conn. Робота тутъ, якъ и на околици иде слабо, а людей безъ працѣ також є досыть.

— Newark, N. J. Въ тутешнôй жидôвскôй фабрицѣ капелюхôвъ хотѣли запровадити нову машину, але проба ся не удала. Розумѣе ся, що єслибъ була машина добра, то и маса людей, а мѣжь ними и нашихъ пару булибъ стратили роботу. Бо на щожь фабрикантови платити робôтника, если машина за него потрафить робити.

— Catasaqua, Pa. Фабрики вже 8 мѣсяцѣвъ стоять замкненî. Неоденъ пôйшовъ бы где инде роботы шукати, та на тренъ не має.

— Pittsburg, Pa. Тутъ бѣда, много людей безъ роботы. Майнеры роблять за знижену платню, чекаючи полѣпшеня часôвъ. 800 людей стрейкує зъ Munhall Hayer банѣ ч. 1.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ"

ДЕНЬ РОБОЧІЙ.

Часъ въ котрôмъ працює робôтникъ на себе и на фабриканта, называємо днемъ робочимъ. Вôнъ є бôльшій, або меншій, пôсля того якъ хоче фабрикантъ, або право фабричне.

Давными часами, коли то на свѣтѣ була небôжка панщина, день робочій бувъ страшный та гôркій... Може и не довгій, та най не згадує ся поганый!

Колижь запровадили нинѣшну установу, то и день робочій перемѣнивъ ся, лише не въ своѣй сути, а такъ поверха. Здаєть ся нѣбы, що робôтникъ завсѣгды має досыть часу, щобъ мôгъ чого навчити ся та по людски повеселити ся. Та де тамъ! Хотяй такъ може не повоздать ся зъ людьми, якъ то бувало за часôвъ „паньскои пагайки", та однако люди тѣ робôтники, приходять до дому зъ роботы змучені и непридатні до думаня — хиба що придатнѣ до розрады, якои шукають въ шинкахъ. Щожь тому за причина? — Не одна, а двѣ тому причины. Одна — довгій день робочій, друга-жь — одностайна праця робôтника. Якъ робить, то одну роботу цѣлый день, не такъ якъ хлопъ, котрый въ однôмъ дни може и жати и ладити возъ и пасти худобу и дрова рубати. Будучи-жь въ фабрицѣ робôтникомъ, мáєшь тримати ся одного часу и одног роботы; за те тобѣ фабрикантъ платить.

Друга-жь причина, за-для якои робôтникъ въ фабрицѣ вѣдає ся по просту, є довгій день робôтничій. Въ интересѣ фабриканта есть, щобъ робôтникъ якъ найдовше на него працювавъ. Онъ (т. є. фабрикантъ) радъ бы бувъ, щобы робôтникъ всѣхъ 24 години въ добѣ посвячувавъ для него. Кожда минута, котру оберає робôтникъ для себе, видає ся єму крадежею его власного капиталу. Англій. робôтники умѣють дуже ... высмѣвати докладзавъ, зъ якою смотрять фабрикантъ, щобы робôтникъ не вôдтягнувъ анѣ одну мінуту зъ закупленого часу его. Ото що они оповѣдають о однôмъ властителю каменоломѣвъ. Въ его каменоломахъ міна завчасу выбухнула и выкинула въ воздухъ робôтника, котрый тымъ дивомъ якимсь уцѣлѣвъ неушкодженый на землю. При выплатѣ вôдтягнено єму фабрикантъ часъ, въ котрого вôнъ перебувавъ повѣтри, т. є. не працювавъ.

... власне длятого, що робоча є злучена зъ робôтникомъ, то робочій стоить очевидно за найбôльшимъ скороченымъ робочого. Коли ... въ фабрицѣ, то вôнъ ... частю капиталу; ... омъ стає тогды, коли ... стає працювати. Се ... причина для скороченя часу робочого, а є матеріяльна: Капиталістъ ... завсѣгды бôльше лижену суму до тол, належить ся.

... яку провадять робôтники за скорочене часу ... тревае вже вôдъ ... сего вѣку, саме ... коли машинова ... почала брати ... адъ ремесельною

варстатовою. Було то въ Англіи, въ краю, де нашъ теперѣшный ладъ найскорше змôгъ розповсюднитись. Борба, яку сточили робôтники англійскй за скорочене часу робочого, дуже подобна до той, яка вôдтакъ вôдбувалась и вôдбуває ся (въ Англіи ся справа также ще не покôнчена) въ инншихъ краяхъ. И ту и тамъ такй самй интригй, сплетнѣ, непорозумѣня зô стороны фабрикантôвъ. — Скрôзь говорили, що зô скороченємъ часу робочого хоть бы о одну годину, провалить ся промыслъ цѣлый, капиталъ выемѣґрує въ инншй стороны и такй инншй банальности. Тымчасомъ робôтники добивались свого права до житя и добились въ деякихъ котрыхъ державахъ ширшого, а въ де-котрыхъ дуже вузкого — якъ дбали, такъ мали...

(Конецъ буде)

...сь, трудись, учись, до „СОЮЗА" запишись, до читальнѣ ходи, Бога въ сердцю май, ближнього люби, церковь посѣщай, „СВОБОДУ" читай, Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй, ... процеса не вдавай ся. Въ льотерію не грайте, тôлько грôшь щадѣть. Братя! намъ треба „Народного Дому", ану скиньте ся по центовѣ. Се не забувайте! . . . Буде зъ васъ.

...земли тутъ-тутъ трохи самъ не зъдіотѣвъ, за- | ного, тутъ я знова побачивъ мого товариша, | комъ передъ канцелярією св. Петра. За хвилю